

H. KÉRDŐ KATALIN

PETŐ MÁRIA 70 ÉVES

Pető Máriával – aki 30 évig volt kollégánk és munkatársunk – a BTM-ben ma dolgozó régészek többsége, fiatalsága okán, már nem találkozott személyesen. Ezért is illő, hogy személyét és munkásságát 70. születésnapja alkalmából felidézzük.

1941-ben született Budapesten. Középiskolai tanulmányait a Berzsenyi Dániel Gimnáziumban végezte. Az ELTE provinciális régészet – latin nyelv- és irodalom tanári szakán szerzett diplomát 1964-ben. Egyetemi doktori disszertációját „A lótarás Pannoniában” címmel védte meg 1966-ban.

Első munkahelye a Magyar Mezőgazdasági Múzeum volt ahol, mint adattáros dolgozott 1964–1969 között. Az itt töltött évek alatt érdeklődése még inkább a mezőgazdaság régészeti emlékének irányába fordult. A Pesterzsébeti Múzeumban eltöltött kétévnyi rövid kitérő után 1970-ben lett a Budapesti Történelmi Múzeum munkatársa. 1971-ig múzeológus volt, majd főmúzeológus, főtanácsos, osztályvezető helyettes címekeket és beosztásokat viselt 1972–1999 között. Gondozta a numizmatikai gyűjteményt. 1999-ben vonult nyugalomába.

Kutatási területe elsősorban a kelták emlékének anyaga volt. A nemcsak fővárosunk, hanem mondhatjuk Pannonia legjelentősebb kelta lelőhelye, a gellérthegyi kelta oppidum területén többször is vezetett feltárást 1985 és 1991 között. A Gellérthegy oldalában koracsászárkori fazekastelep maradványai kerültek napvilágra kutatásai nyomán. A Gellérthegyen egy római kori kőbánya részletét is sikerült feltárnia. És hogy a kőfeldolgozásnál maradjunk, itt kell megemlítenünk: Békásmegyeren feltehetőleg egy kőfaragó műhely maradványát találta meg.

Írásaiban foglalkozott a kelta őslakosság kisebb településeivel Pesthidegkút, Erzsébetliget és Máriaremete területén, valamint a dél-pesti síkság szarmata falvaival.

Részt vett az óbudai munkaközösség tagjaként az aquincumi legiotábor kutatásában is. A korai tábor védművein kívül, egy egészen különleges leletet, egy olajprést is sikerült feltárnia.

Cikkeiben vissza – vissza tért a római kori mezőgazdaság kérdéseire. Így foglalkozott aratóeszközökkel, szőlőműveléssel, vaseszközökkel. Publikált fahordó-leletet, összefoglaló cikket írt az élelmiszerfeldolgozás aquincumi leletanyagáról.

Kutatásokat végzett az aquincum környéki villaövezetben, így a mai Kaszásdűlő és Csillaghegy területén is feltárt egy-egy római kori villa részletet.

Az általa megtalált kőemlékek között kiemelkedő jelentőségű az magasrangú hivatalnokot ábrázoló márvány szobortorzó, mely az Aquincumi Múzeum gyűjteményének egyik legszebb darabja.

A tudós váci püspök Migazzi gyűjteményében lévő római kőemlékek tanulmányozása kapcsán bukkan a firenzei polihisztor és numizmata, Domenico Sestini nyomára. Az ő magyarországi utazásaival és tevékenységével több írásában is foglalkozott.

Mária nyugdíjba vonulása után már csak ritkán látogatott vissza. Kíváncsisága, melyet publikációinak sokszínűsége is mutat, érdeklődését más irányba terelte. Orvostörténelmi kérdésekkel és portugál utazók írásaival foglalkozott.

Kedves Mária! 70. születésnapod alkalmából a jó egészség mellett nem kívánhatunk mást, hogy sokáig őrizd meg ezt a rád jellemző, és a kutató ember számára éltető kíváncsiságot!

70 JAHRE VON MÁRIA PETŐ

Die meisten Archäologen des Budapester Historischen Museums haben Mária Pető, die 30 Jahre unsere Kollegin und Mitarbeiterin war wegen des Generationsunterschieds nicht mehr persönlich treffen können. Auch schon deswegen ist es statthaft sie und ihre Tätigkeit anlässlich ihres 70. Geburtstag wachzurufen.

Sie ist 1941 in Budapest geboren und hat das Gymnasium Berzsenyi Dániel besucht. Das Universitätsdiplom hat sie 1964 an der Universität Eötvös Lóránd im Fach „Provinziale Archäologie-Lateinische Sprache und Literatur mit Wahlfach Pädagogik“ erworben. Den Dr. Univ. Titel hat sie nach der Verteidigung ihrer Dissertation „Pferdehaltung in Pannonia“ 1966 erlangt.

Zuerst hat sie 1964–1969 im Ungarischen Landwirtschaftlichen Museum als Datenspeicherin gearbeitet. Während dieser Jahre hat sie immer mehr Interesse dem archäologischen Fundmaterial der Landwirtschaft gewidmet. Nach einem kurzen Wechsel von zwei Jahren im Museum von Pesterzsébet hat sie ihre Tätigkeit im Budapester Historischen Museum fortgesetzt. Bis 1971 hat sie als Museologin gearbeitet, zwischen 1972–1999 hat sie die Titel leitende Museologin, Oberrätin, stellvertretende Abteilungsleiterin bekommen. Ein Teil ihrer Arbeit ist die Verwaltung der numismatischen Sammlung gewesen.

Sie ist 1999 in Pension gegangen.

Ihr Forschungsgebiet hat sich vor allem über das keltische Fundmaterial. Zwischen 1985–1991 hat sie oft Ausgrabungen auf dem Gebiet des keltischen Oppidums am Gellértberg geführt, das nicht nur die wichtigste Fundstelle unserer Hauptstadt, sondern mit Recht auch die von Pannonia ist. Es sind am Berghang Überreste einer Töpfersiedlung aus der frühen Kaiserzeit durch ihre Forschungen zum Vorschein gekommen. Sogar Details eines Steinbergbaus aus der Römerzeit hat sie auf dem Gellértberg freilegen können. Wo wir gerade von Steinverarbeitung sprechen, sei hier zu erwähnen, dass sie in Békásmegyér vermutlich die Überreste einer Steinmetzerei gefunden hat.

Dr Pető hat sich in ihren Schriften auch mit den kleineren Siedlungen der Kelten auf dem Gebiet von

Pesthidegkút, Erzsébetliget und Máriaremete, sowie mit den Dörfern der Sarmaten auf der Tiefebene von Süd-Pest beschäftigt.

Als Mitarbeiterin der Óbuda-Arbeitsgemeinschaft hat sie auch an der Forschung des Militärlagers von Aquincum mitgewirkt. Sie hat nicht nur die Schutzanlagen des frühen Lagers, sondern auch einen ganz einmaligen Fund, eine Ölpressen freilegen können.

In ihren Artikeln ist sie immer wieder zu den Fragen der Agrarkultur der römischen Zeit zurückgekehrt. Sie hat sich u.a. mit Erntemaschinen, mit Weinbau und Eisenwerkzeugen beschäftigt, und hat eine Publikation über ein Holzfassfund veröffentlicht. Ein zusammenfassender Artikel berichtet über den Fundbestand der Lebensmittelverarbeitung in Aquincum.

Weitere Forschungen hat sie in der Villensiedlung in der Nähe von Aquincum, d.h. auf dem Gebiet des heutigen Kaszásdűlő und Csillaghegy geführt, wo sie die Überreste von je einer Villa ausgegraben hat.

Unter ihrem Fundmaterial von besonders großer Bedeutung ist der Torso eines hochrangigen Beamten, das eines der schönsten Sammlungstücke des Museums von Aquincum ist.

Bei den Studien der römischen Steinsammlung des gelehrten Bischofs von Vác Migazzi ist sie dem Polyhistor und Numismatiker aus Florenz, Domenico Sestini auf die Spuren gekommen. Seine Reisen und Tätigkeit in Ungarn hat Dr Pető in mehreren Schriften veröffentlicht.

Die pensionierte Mária hat uns bei der Arbeit noch selten besucht. Ihre Neugier, die sogar die Vielfalt ihrer Publikationen bezeugt, hat ihre Interesse in eine andere Richtung gelenkt. Sie beschäftigt sich neulich mit medizinhistorischen Fragen und mit den Schriften portugiesischer Reisenden.

Liebe Mária! Wir wünschen Dir zu deinem 70. Geburtstag gute Gesundheit aber auch dass Du noch lange diese für Dich so typische Neugierde erhältst, die für jeden Forscher die Lebensquelle ist.

Katalin H. Kérdő